

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

De filiab[us] auaricie Sermo. CIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

In morte: qz durissima morte moriuntur. In iudicio: qz d oibz cogentur reddere rationem. Per finale finiaz: qz finalit excludit a regno dei In inferno: qz detrudet finaliter ad infernum.

Quarto ex auaricia sequit horreda calamitas. Prio qde i morte: qz morte durissima mortu ruit auari. In dolore ei maxio plueuerit mortu renda in diuites: qz voluerit oino v voluerit eoz auel leni a rebz nimis ardent amaris. E. ecli. xli. D mors qz amara e memoria tua/ boi iniusto/ z pa ce haberi i substancijs suis. Si memoria mortu est amara: multo magi ei pntia. Abaz qa pnt auaricia culte de anarhemare z a plo lapidat interijt. Abaz vinea Naboth occupat z ipm occidit. z ipe turpi morte peuss e. Judas dnz vedidit z ipe laqo se suspedit. Anania z sapthi ram mors subita z iprouisa extincit.

In iudicio. Secdo auaris maior erit calamitas in iudicio: quado de oimbo oportebit eos reddere ratione: z dnz iram sua ostendet eis. fm illd ps. Tu loquet ad eos in ira tua zc. Et Zacharie. Ira magna irascat super gentes opulencas. Jaco. v. Agite nuc diuites plorare vultures in miserijs q aduenit vobis. vbi dicit Slo. Ne scis miser cu ebefauo: ebefauu iracundie det parit tibi accumlari.

Excludit a regno dei. Tertio sequit calamitas ioge maior: qz finalit excludit a regno dei qz gloria futura no admittit auaros. j. Loim. vj. Auari regnu dei no possidebnt. Et pbes. v. Auar no habz hereditate in regno chri z dei. Jc Nat. xij. z Mar. v. Difficile est pfidetes i diuitijs regnu dei serare. Facile em e camelu serare p forame ac qz diuitie i regnu celoz. Si mlti idēbi Lu. xvij. Forame acus erat porta i hierlm: q dicebat porta acus: p qua no irabāt cameli nisi iclinati z exonerati a sarcinis ones rofis. Sic nec diuites p angustā portā celestis pnt: nisi exonerati ab illicite possessis z hūilia ti p pntiaz. Jc gha celest pnt deest auaricia am: q (vt dē Greg.) oibz vna et singul tota: ibi nulli auar: cu cois oibz sit de: z singul cor. ptea celestes diuitie snt ibi a pcedē: vbi neqz erugo demolit: neqz fures effoditē z ruran zc.

Forame acus. Mar. vj. Gre. Si diuitie a pperat ibi fuer vbi pnt no pnt. Honores ibi appetant vbi nulli i digni honozant: salo si diligit. ibi desideret vbi de ei amissioe no timef. Vta si diligit: ibi acq ariari detrudunt mts horreda est: qz detrudunt i infernu. rpaes em diuitie sua grauarate depmūt eos z dener gnt iu pfundū. j. Timo. vj. Qui voluit diuites fieri zc. Et seqt. Que mergit hoim i interitū z pditionē. Jdo dī Deūf. xvij. No habebit rex auri z argēri imensa pondera. Slo. ad infernū mergētia. De hoc dē Vincen. Exēplū. Quidaz

pbz piclicari timēs in aq auz vlt pecuniā quā Exēpluz bebāt ob viaticū picit i aquā dices. Jc pēstū me diuitie: malo vos submergere qz submergi a vob. Nec em submergit diuitie: s; etiā p pter eas gūissime puniunt auari i igne inferni cu diuitie epulone. Ubi dicere poref eis de mōes: qd Parthi dixerūt L rasso pncipi roma Exēpluz noz q ipugnabat eos. Cui cu pmisissent q si dimitteret ipugnare eos: darēt ei tantū de auro: qz deberet sibi sufficere. qd cu eis iurasset z ipi tenerēt eū i munitioe sua: cepēt eū auz bulliēs p os ei p piciētēf. vbi sibi modicū auz sufficit. z dicebāt ei: Auz sitisti/ auz bibe. Uū Jac. v. Diuitie vte purifacēt sūt: argēcum z auz vīm eruginauit: z erugo eoz i testimoniū vob erit: que comedēt carnes vias tanqz ignis: ebefaurisat: vob irā i nouissimis diebz Exēplū de h. Quedā vterula sub specie scitac: adqstuit mltas pecunias: qz q volebāt clynas facere dabāt ei ad erogādū paupibz. nā aūc i plebat ollas suberraneas: qz morte subita p uēta itaccas reliq. Lū āt inuēte eēne z inoru issee: eps noluit dicā pecuniā retinere: di. P cunia tua z ecli sic i pditionē. De nocte āt vox de ei cumulo audita est: ardeo: ardeo. q apro de licētia sacerdotis: iuenerit d ore verule qst metallū ebullire: z flāmā feridissimā inde exire. Illa āt recoopta: z oione facta tā a sacerdo te qz a plo: no est vltē: vox audita. Nec oia Vincē. i spec. moral. vbi s. circa kram M. Ece sat' dispeditose pez i fmoē isto. q z i tres serq mōes distigui p: qnta mala veniat ex ipa auaricia. Rogem' qdēū vt sua bōitate z miscōia infinita nos eruat z custodiat a tās auaricie mal: ne mal pmisiss inoluamur: qn poti' per pteatē z miscōia eina gaudia psequimur Amē.

De filiab auaricie Sermo. CIII.

Radix oim maloz. Est cupiditas. j. Tim. vj. In pcedē tribz fmoibz audist' qntū malū z pec caciū sit auaricia: ex q oia mala z pecā oziri pnt Quid etiā sit auaricia i gntē: z qd i specie. Cur etiā res rpaes tācū amant. Et qbz rebz ē cog nosci possit q auaricia sic sit fugiēda. Et qnta dāna siue mala sequit auaricia. Nuc pnt vū dendū erit i particulari de filiab ei: qz pncipz pal' causat ipa auaricia: z q ozitū ex ipa. qz iuxta thēa Oim maloz est radix. Pro grā Bue maria. Radix oim maloz ē cupi. vbi s. Primo vidēdū erit i genere de filiab auaricie Postea in speciali de qlibet filiaz z nocumētis z circūstātijs eius zc. Circa pntū est aduertēdū: qz sepe z sūt vicia vel pecā q ex auaricia ozunt: sicut filie a mfe. Et p h sepe sunt species siue differentie ipius auaricie. Unde fm Grego. xxxj. moral. sūt be sepe filie auaricie:

anari detrudunt in infernū. Quarta calamitas ni trudunt em diuitie sua grauarate depmūt eos z dener gnt iu pfundū. j. Timo. vj. Qui voluit diuites fieri zc. Et seqt. Que mergit hoim i interitū z pditionē. Jdo dī Deūf. xvij. No habebit rex auri z argēri imensa pondera. Slo. ad infernū mergētia. De hoc dē Vincen. Exēplū. Quidaz

Exēpluz. Mergētia. De hoc dē Vincen. Exēplū. Quidaz

videlicet	Obduratio	Perturba
	Inquerudo	Fraus
	Violencia	Proditio
	Fallacia	

Filaris **Obduratio** ac filiarum distinctio seu sufficiencia sic pe accipi. Na auar? excedit modum duobus. s. i reci nedo z accipiēdo. i. i eo qd bz z i eo qd adqrit.

Obduratio **Inquerudo** **Violencia** **Fallacia**
Obduratio **Inquerudo** **Violencia** **Fallacia**
 sic ex auaricia ouit obduratio mēis z misericordiaz q. s. auar? coz suū obdurat ne idigēti subueniat ac misericordie de rebz suis. De b. d. Prouerb. xij. Qui obrurat aurē suā ad clamorē paupis z ipe clamabit z n̄ epandiet. Qd vbi sic expoz n̄. Qui obrurat aurē suā. i. q. clausit viscera misericordie sue paupi perētē elynā v̄ filii v̄ au riliuz. z ipe clamabit ad deum: vel in vita vel in morte: z nō cpaudietur. vt diues Luce. xvi. **Sedo auar? excedit modum i accipiēdo.** Et b. cri bus modis. s. corde. ope z fmōe. **Primo** excedit modum adqredit i corde: qz auaricia i gerit homi sollicitudines z curas supfluas. Et sic ex auaricia ouit inquerudo q nō sinit eum qescere. **Uñ Aug. i de v̄bis apli i qdas ser.** Ista duo. s. negligētia z auaricia neq̄lissima onera sūt: secū qz pugnācia: p̄mū z dilaniat̄ re. **Pigricia** d̄: dormi. auaricia d̄: surge. **Pigricia** d̄: noli pa ti frigidos dies. auaricia d̄: pacere i mari etiā rēptatōes. **Pigricia** d̄: qescere. auaricia v̄o nō sinit re qescere: ca somno excaet: z re dormi

Violencia re nō sinit. **Sedo** auaricia excedit modum adqredit i ope. Et sic ex auaricia ouit violētia: inq̄nēti auar? p vim accipit aliē: v̄z i rapina

Fallacia **Tercio** auar? excedit modum accipiēdi i sermōe. Et q̄ntū ad b. facit q̄tuor. **Primo** em̄ auaricia i adq̄redo v̄it fallacia: inq̄nēti auar? simo p̄it v̄bō decipit aliū vt lucres. **Sedo** auaricia v̄it p̄iurio: inq̄nēti v̄ba sua iuramēto z firmat vt iuste lucrari possit. **Tercio** auar? v̄it frau de. i. astucia decipit aliū i v̄bis: vt patet i in

Proditio **Quarto** auar? v̄it p̄ditōe: inq̄nēti p̄ lu crū adq̄rēdū p̄sonas. p̄dit̄ z decipit. sic p̄z d̄ Ju da q̄ p̄pter auariciā facit̄ ē p̄ditōr ch̄i. **Istō** ac ponit nouē filias auaricie: qz v̄lta p̄missas se p̄tē ponit mēdaciū z fallsum estimoniu. s. illa duo p̄tinent sub fallacia. alias filias ponte: l̄z eet aliq̄s sub alijs vocabul: sicut furtū qd f̄du cū ad fraudē: rapina ad violētia: apperit̄ tur pis lucri ad inquerudine zc. **Nūc** sedo v̄i dendū erit de aliq̄bz filiabz in specialī. Et p̄z mo de inquerudine q̄ ouit ex auaricia: z ingerit boni sollicitudine rez rēporaliū z curas sup fluas. **Pro** q̄ sciēdū q̄ multiplex ē sollicitudo. Est em̄ sollicitudo cōmēdanda: z sollicitudo moderāda siue culpāda. Sollicitudo cōmēz dāda qdā est respectu sui: qdā respectu dei: qz dā respectu p̄m̄i. Sollicitudo respectu sui: est v̄bomēs studiū circa salutē p̄riā: q̄n. s. hō studiū applicat ad agēdū p̄niam. sicut de apls ij. Lox. vij. Que fm̄ deū est tristitia penitētia in salutē stabilez operat̄. Et sequit̄. Ecce em̄ b

ipm̄ scdm̄ deū cōtristari vos: quāā sollicitudi nē opat̄ in vobis: scz de agēda p̄niam p̄ peccis p̄ce rit̄. Ista sollicitudo facit̄ hoīem vigilare: vt dī ligent̄ sibi caueat ne incidat i aliq̄d peccm̄. p̄p̄ qd̄ dicit̄ Deur. iij. Custodi tēmeripm̄ z aniam tuā sollicitē. **Mulētū** em̄ sollicit? debet hō esse ad custodiā aie suz: q̄ est ad imaginē dei creata ch̄i sanguine p̄ciolo redempta. Etā qz aia est eterni p̄is filia/ ch̄i spōsa/ z spūl̄lci templus facta. Ez eccl. xvij. Dēs anice me sūt: sicut aia patris: ita z ania filij mea est. Sicut em̄ pater habēs filiā charissimā diligētē custodit̄ eaz: et mulētū zelat̄ p̄ ea: sic animā dei filiā n̄rē custoz die cōmissam sollicitē custodire debemus. Ad hoc habem? exemplū artificū mūdialiū: fm̄ il lud Eccl. xxxvij. Ois faber et architect? qui nocētē tanq̄ die transigit zc. Et sequit̄. Sic fa/ ber ferrari? sedēs iuxta incudē z p̄siderās op? ferri zc. Sic figul? sedēs ad op? suū: z vertēs pedibz suis rotā in sollicitudine possētus est sp̄ p̄pter opus suū zc. **Reuera** oēs isti negligēti am̄ n̄rā p̄fundū: qz mag? sūt solliciti de suz is opibz p̄pter vicū corpis acquirēduz: qz nos de meritis acq̄rēdis p̄pter salutē aie z eternū p̄m̄ū assequēdū. **Sedo** debem? esse sollici ti de his que p̄tinent ad deū. Ad hāc aut̄ sollici tudine inducit nos timor diuine eq̄tatis: fm̄ illud Job. xxiij. cōsiderans timorē sollicitoz. et **Malach. j.** Si p̄t ego sum: vbi est timor me? **Irem** amor diuine bonitatis: fm̄ illud Michae. vi. **Indicabo** tibi o hō qd̄ sit bonū: z qd̄ dñs requi rat a te. v̄riqz facere iudiciū z diligere misericā z sollicitū ambulare cū dō tuo. **Lū** deo aut̄ am bular̄ hō p̄ amorē. **Itez** honor diuine maiestay ris. debet em̄ hō sollicit? esse de his q̄ ad hono rē dei p̄tinent: fm̄ illud. j. Lox. vij. Qui sine v̄rore est cogitat̄ q̄ dei sunt quō placcat deo.

Tercio debem? esse solliciti: de his q̄ p̄tinet ad p̄m̄ū. vt v̄ic? p̄seruem? verā vnionē z cō cordiā cū p̄tinentibz: subuentionē indigētibz cōpassionē patiētibz: z directionē oberantibz: qz oēs sum? tāqz mēbra vni? corpis: scz corpis ch̄i mystici. **Uñ** apls. j. Lox. xij. Nō p̄t ocul? dicere manu: opa tua nō indigeo. aut̄ teez ca? pur pedibz. nō est̄ mibi necessarij zc. Et sequit̄. **Nō** sit scilicet i corpe: s. p̄uicē sollicita sine mē bra. Et si qd̄ patit̄ vni? mēbz: cōpatiū? oia mē bra. siue si gl̄iat̄ vni? mēbz: p̄gaudet̄ oia mēbra. **Alia** ē sollicitudo moderāda: q̄ est aliq̄ culpa bil: q̄ est sollicitudo rez rēpaliū. Et dico modē **Sollicitudo moderāda**: qz licz dñs videt̄ ea oino z fundit̄ mibi bere dicēs **Mar. vj.** Nolite solliciti esse aie v̄ie dicētes: qd̄ māducabim? aut̄ qd̄ bibem? aut̄ q̄ optemur: q̄n̄ vidētur esse maḡie necessaria. Et apls. j. ad Lox. vij. **Volo** vos sine sollicitu dine esse. n̄ nec dñs nec apls interdicit̄ oēm p̄ uisionē rez rēpaliū necessariā sustentatiōi h̄ia nēq̄ v̄ic? est p̄ laboriciū v̄l artificii v̄l iustū lu crū. **Sz** sicut d̄ dñs **Mar. v.** Ego dico vobis

Exēpluz

Exēpluz

Exēpluz de elyna

B

De sollicitudine illicita

nō iurare oīno. nō qz iuramentū oīno z i oī casu
 sit illicitū: s; p̄ abusus z p̄ iuria q̄ passim iur
 rūt hoīes: z p̄pter irreuerentiā q̄ sine necessitate
 v̄l causa diuinū nomē assumūt: p̄hibet dñs iu
 randi. Sollicitudinē vel potē corruptelā. Et illo
 mō sollicitudinē epaliū rez. videt dñs. p̄hibere
 Un̄ Hiero. Labor exercend⁹ est: sollicitudo tol
 lenda. s. sup̄flua animi inq̄erās. ¶ Pro q̄ notā
 sollicitu/ dñs q̄ sollicitudo rez. epaliū tripliciter p̄t esse il/
 do rez. rē licita. Primo si epalia tanq̄ sine q̄ram⁹. Sē/
 paltiū illi cūdo p̄pter sup̄fluiū studiū qd̄ aponit ad epa/
 cica ē tri/
 lia. p̄curāda. p̄ qd̄ hō a sp̄ualib; q̄b; p̄ncipali/
 pliciter. us inservire debet recreabit: fm̄ illd̄ Mar. xij.
 Sollicitudo seclī suffocat v̄bū. Tertio ex pre
 timoris sup̄flui: qñ aliq̄s timet ne faciēdo qd̄ d
 ber necessaria sibi deficiat. qd̄ dñs Mar. vj. cri
 pliciter excludit: v̄ies qz maiora bñficia hōi p̄u
 licia: aīam z corp⁹. qz de⁹ animalib; z plantis sub/
 uenit s; p̄ditionē sue nāe absq; ope bñfiano. Et
 tertio qz de⁹ nō ignorat necessitatē n̄ram ex di/
 uia p̄uidencia. Et idō dñs vult qñ nō habeam⁹
 sup̄flua sollicitudinē epaliū. sed magis p̄ sp̄ua
 lib; quib; habet dñs p̄uidet dñs necessarijs. p̄
 micram⁹ s; ḡnēlib; z ceteris infidelib; h̄mōi sol
 licitudinē: quib; nō ē spes vite et̄ne. ¶ Un̄ sup̄/
 flua sollicitudo epaliū facit: primo in hoīe cor
 dis afflictionē: fm̄ illud Ecce. ij. P̄cōri dedit
 de⁹ afflictionē z curā sup̄flua v̄t addat z cōgre
 get. Et sequit̄ Dēs dies ei⁹ s; cupidi laborib;
 z crūmis pleni sunt. nec p̄ noctē mēte req̄scit
 Scdō facit cordis diuisionē z circa sp̄ualia dis
 tractionē: fm̄ illd̄. j. ad Cor. vij. Qui cū v̄fore
 est: sollicit⁹ est q̄ sunt mūdi: z quō placeat v̄ro/
 ri: et diuisus est. Un̄ anim⁹ hoīs q̄nto magis
 est in terrenis reb; sollicit⁹: tanto fit circa sp̄ua
 lia min⁹ ap̄t. Tertio causat diuini v̄bi in cor/
 de suffocationē: v̄t sup̄. Quarto causat in cor/
 de turbationē. qz nō semp̄ obtinent solliciti qd̄
 intēdunt: et sepe decidunt a spe sua: fm̄ illud
 Prouer. xj. Expectatio sollicitoz p̄bit. Quicō
 inducit et̄erna damnationē. Unde Baruch. iij.
 Ubi sunt principes gentiū qui argentiū r̄be fatu
 rizant z auz. in q̄ p̄fidunt hoīes: z nō est finis
 acquisitionis eoz. Et sequit̄. Exterminati sunt
 z ad inferos descēderūt. ¶ Sed dices. Ex q̄
 in adquirendis reb; tēporalib; multiplex inue
 nit astutia: dolus z fraus. Ad hoc r̄ndet Vincen.
 in specu. mora. li. iij. parte. vj. dist. iij. Et p̄cor/
 dat sc̄tus Tho. ij. q. lv. ar. v. q̄ astutia est qñ
 quis assumit vias nō veras: sed falsas stimula
 ras: z apparens ad aliquem finē consequens/
 dum: siue bonū siue malū. Assumptio autē bu/
 iusmodi viar̄ potest cōsiderari dupliciter. Uno
 mō cogitādo de h̄mōi v̄ior: hoc p̄prie p̄t̄er ad
 astutia. sicut excogitatio rectar̄ viar̄ ad debi
 tū finē p̄t̄er ad p̄uidētia. Alio mō p̄t̄er cōsiderari
 h̄mōi viar̄ assumptio fm̄ executionē. z h̄ p̄prie
 p̄t̄er ad dolū. z idō dolus p̄prie p̄t̄er executionē
 astutie. Est tñ v̄ez. qz dolus p̄prie cōsistit in
 v̄erbis: fm̄ illud ps̄. Linguis suis dolose agey

Differētia
 astutia
 fraus et
 dolus

bant: quia executio iusticie ad decipiendū alī
 quē primo et principalit̄ fit per verba: q̄ p̄prie
 puū locū obtinet̄ m̄ signa q̄b; hō aliqd̄ fecit al
 teri: sicut d̄t Aug. i. li. de doc. ch̄ria na. Et idō do
 lus maxime acc̄t̄i b̄uit locutiōi. Lōtingit tñ do
 lus esse i face: fm̄ illd̄ ps̄. v̄t dolū faceret i fuos
 eius. Est etiā dol⁹ i corde: fm̄ illd̄ Ec̄ci. xix. In
 creiora ei⁹ plena sūt dolo. Et Prouer. xij. Dolo
 lus i corde cogitātū mala. sed h̄ ē fm̄ q̄ aliq̄
 dolos excogitat: s; illd̄ ps̄. Dolos cora die me
 ditabant. Sed fraus p̄prie est decipio alteri⁹
 p̄ factū. Un̄ fraus ē executio astutie sic z dol⁹.
 s; i h̄ differre vidēt: qz dol⁹ ipoztat executionē
 iusticie v̄niuersal̄: siue fiat p̄ v̄ba siue p̄ facta:
 licz p̄mo z p̄ncipal̄ ipoztat decipionē q̄ fit p̄
 v̄ba. fraus autē magis p̄prie p̄t̄er ad executionē
 nē astutie fm̄ q̄ fit p̄ facta. sed h̄ de fraude plu
 ra dicā i seq̄ntib;. ¶ Tertio mouēde sūt aliq̄
 dubitationes de fraudulētia q̄ occurrit i ep̄rio
 m̄b; z v̄dicatōib;. Et sūt ille q̄s r̄ḡie sc̄tus Tho
 mas. ij. q. lxxvij.
 ¶ Uez liceat alicui rē suā v̄dere pl⁹ q̄ valez
 ac: v̄l emēdo min⁹ dare q̄ valez
 ¶ Uez venditio reddat iniusta z illicita p̄pter
 defectū rei vendite.
 ¶ Uez v̄ditioz teneat dicere v̄cū rei v̄dite
 ¶ Uez nō negociādo liceat alicui rem suā cari⁹
 v̄dere q̄ em̄t.
 ¶ Ad p̄mā q̄nē v̄ez liceat alicui rē suā v̄dere
 re pl⁹ q̄ valeat: seu etiā emēdo min⁹ dare q̄ va
 leat: P̄o r̄s̄ōe ad h̄c q̄nē sūt aliq̄ p̄notā: r̄ū dupl̄
 da. P̄o notādū est fm̄ Scotū i. iij. di. xv. qz
 valor rez dupl̄ sumi p̄t̄. P̄m⁹ valor est na
 tural. Scdō est v̄sual. P̄m⁹ em̄ valor est na
 tural. i. fm̄ bonitatē nāe a deo i re creata. Et h̄
 mō m̄tus seu pulx pl⁹ valez q̄ panis. qz illa ha
 bene v̄ia/ aīam z sensum: s; nō panis. Scdō
 valor d̄t v̄sual: q̄ pensat̄ i respectu ad vsūz no
 strū. Et h̄ mō q̄nto aliq̄ sūt v̄sib; n̄ris v̄l h̄iora
 cāto ampl⁹ valez. Et fm̄ h̄ pl⁹ valez panis q̄
 buso v̄l mus. Sed qz acc⁹ v̄dendi autē emēdi
 ordinat̄ merito ad vsūz h̄uanc vite: iō i eis va
 lor rez. venaliū sumit̄ scdō modo z nō p̄mo.
 ¶ Scdō est notādū qz h̄mōi valor seu vsus re
 r̄ū venaliū tripl̄ p̄siderari p̄t̄. Pensat̄ em̄ in vsus
 re venali p̄mo ei⁹ v̄tilitas. scdō ei⁹ raritas. ter
 venaliūz
 tio ei⁹ cōplacibilitas siue amor. Primo inq̄
 pensat̄ ei⁹ v̄uofitas: v̄ies fm̄ qz res ex suis rez
 derat
 alib; v̄t̄erit z p̄prieatib; ē nob̄ v̄tilior z effica
 cior. Et sic optim⁹ panis tritic⁹ pl⁹ valez ad
 vsūz n̄m qz hordeace⁹. fortis equ⁹ ad v̄ccu
 rā vel bellū pl⁹ valez qz debil⁹ v̄l asin⁹ aut mu
 lus. Scdō autē pensat̄ rei venali raritas. i. fm̄
 qz res ex sua inuēctione raritate z difficulitate rei venali
 magis nob̄ sunt necessarie: p̄ q̄nto v̄ies ex ea z
 penuria maiorē sp̄az indigentia z minorē fa
 cultatē habēdi z v̄endi habem⁹. Et fm̄ h̄ idēz
 bladū plus valez t̄pe carissime z penurie seu fa
 mis: qz t̄pe q̄ multū apud oēs abūdat. Sic q̄
 qz q̄tuo: elemēta. s. Ignis: Aer: aqua: Terra.
 apud nos p̄c̄i v̄tilioris estimant̄ p̄pter coz co

2placi
 licas r
 venali

3
 Solut
 q̄stionē

Questio
 re pl⁹ q̄
 valeat: seu etiā emēdo min⁹ dare q̄ va
 leat: P̄o r̄s̄ōe ad h̄c q̄nē sūt aliq̄ p̄notā: r̄ū dupl̄
 da. P̄o notādū est fm̄ Scotū i. iij. di. xv. qz
 valor rez dupl̄ sumi p̄t̄. P̄m⁹ valor est na
 tural. Scdō est v̄sual. P̄m⁹ em̄ valor est na
 tural. i. fm̄ bonitatē nāe a deo i re creata. Et h̄
 mō m̄tus seu pulx pl⁹ valez q̄ panis. qz illa ha
 bene v̄ia/ aīam z sensum: s; nō panis. Scdō
 valor d̄t v̄sual: q̄ pensat̄ i respectu ad vsūz no
 strū. Et h̄ mō q̄nto aliq̄ sūt v̄sib; n̄ris v̄l h̄iora
 cāto ampl⁹ valez. Et fm̄ h̄ pl⁹ valez panis q̄
 buso v̄l mus. Sed qz acc⁹ v̄dendi autē emēdi
 ordinat̄ merito ad vsūz h̄uanc vite: iō i eis va
 lor rez. venaliū sumit̄ scdō modo z nō p̄mo.

¶ Scdō est notādū qz h̄mōi valor seu vsus re
 r̄ū venaliū tripl̄ p̄siderari p̄t̄. Pensat̄ em̄ in vsus
 re venali p̄mo ei⁹ v̄tilitas. scdō ei⁹ raritas. ter
 venaliūz
 tio ei⁹ cōplacibilitas siue amor. Primo inq̄
 pensat̄ ei⁹ v̄uofitas: v̄ies fm̄ qz res ex suis rez
 derat
 alib; v̄t̄erit z p̄prieatib; ē nob̄ v̄tilior z effica
 cior. Et sic optim⁹ panis tritic⁹ pl⁹ valez ad
 vsūz n̄m qz hordeace⁹. fortis equ⁹ ad v̄ccu
 rā vel bellū pl⁹ valez qz debil⁹ v̄l asin⁹ aut mu
 lus. Scdō autē pensat̄ rei venali raritas. i. fm̄
 qz res ex sua inuēctione raritate z difficulitate rei venali
 magis nob̄ sunt necessarie: p̄ q̄nto v̄ies ex ea z
 penuria maiorē sp̄az indigentia z minorē fa
 cultatē habēdi z v̄endi habem⁹. Et fm̄ h̄ idēz
 bladū plus valez t̄pe carissime z penurie seu fa
 mis: qz t̄pe q̄ multū apud oēs abūdat. Sic q̄
 qz q̄tuo: elemēta. s. Ignis: Aer: aqua: Terra.
 apud nos p̄c̄i v̄tilioris estimant̄ p̄pter coz co

R

placitū
licet rei
venalis.

placitū aut argenti aut balsamū: quibus illa de
se magis sine necessaria magisq; utilitate nre vi
re. **T**ertio pefat rei venat coplacibilitas. i.
fm q magis r min⁹ bñ placita ē volūtatē nre i
habedo illa r vtedo illa. Et iō nō modica pars
valoris rez vtilitū ex bñplacito volūtatē pē
fat. r sic vni⁹ equ⁹ ē vni⁹ gtor v⁹ magis placēs
q̄ alter/ etiā melior. Unū oznamētū q̄nq; pl⁹
placēt vni⁹ r carū⁹ estimat q̄ aliū qd ē i duplo
mcl⁹. Et b mō vni⁹ rē q̄nq; multū appetat r p
ciosam reputat: r carā quā alter reputat vilio
rē r cōuerso. **T**ertio ē norādū q̄ bñmōi pen
facio valoris rez vsualitū vix aut nunq; pōe a
nobis fieri nisi p p̄curale aut pbabile opini
onē. r bñ p̄curale siue ad p̄curū: seu sub indi
uisibili rōne r mēsurā. q̄ i magnis p̄curib; non
pōt fieri estimatio p̄curale siue ad obolū rē i pl⁹
r min⁹: s; sub aliq; latitudine cōpetētī respectu
rēpōz. **A**ozoz r psonaz: circa quā etiāz diuersi
hōies i estimādo q̄nq; multū vident differre.
Et iō artēdēda est cōis opinio v⁹ estimatio ho
minū. **H**is itaq; p̄missis rñdēdū est ad q̄stio
nē p̄missam: **U**tr licet vēdere rē carū⁹ vel pl⁹
q̄ valeat: v⁹ min⁹ dare emēdo. q̄ res nō p̄nt li
cite vēdi pl⁹ q̄ valeat: nec etiā min⁹ emi: p̄fat/
rō eaz. valore i respectu ad vsū nrm: r ad p̄
babile iudiciū bñane estimatōis mēsuratē. va
lorē rei. i. limites latitudinis cōpetentis. **Q**ue
autē sit ista latitudo r ad qd se extēdat triplicē
pōt cognosci. i. iure: cōsuetudine r discretiōe.
Primo iure. **J**ura em̄ p̄tractū rescidūt q̄n em
ptoz v⁹ vēditoz vltra dimidiū iusti p̄ciū d̄fra
dat: q̄ tūc p̄tract⁹ est null⁹: r est p̄ iudices irri
randus. hoc est q̄n emptoz emi rē: r medietatē
rē valoris dat vltra id qd valet. vel emptoz nō
dat medietatē iusti p̄ciū rei empet: r sic in eo de
frauda⁹ vēditoz. **S**ec⁹ esset si emptoz bñ sciret
valorē rei: r volūtatē rē supadderet. vel vē
ditoz alicui rē vēderet ex bona volūtatē p̄ me
dio valore p̄ciū: vel minori p̄cio q̄ sit valor me
diatatis rē. **D**icit tñ **S**cor⁹ circa dist. xv. q̄ri
finaz. q̄ nihilomin⁹ in foro p̄sci si infra illud
appareat notabil⁹ fraus: est cōrespōdens resti
tutio faciēda. **H** autē intelligo si defraudat⁹ hu
iūsmōdi excessum ignozet: q̄ si sciēter libere
p̄fentit i tale p̄ciū: tūc nō est defraudat⁹: ve pa
ret s. q̄ possēt qd rē suā p̄ tertia parte valoris
em̄ vēdere v⁹ etiā ḡtis dare. **E**t possēt emptoz
tripliū p̄ re empra dare sciēt⁹ r libere: r tūc nō
diceret defraudari. **D**e hac materia notat in
glo. r. q̄ ij. §. b̄ms. vbi dicit: q̄ si i vēditōe pl⁹
offerat q̄ res valeat: ecclia recte nō p̄r nec de
bet: sed tñ iustū p̄ciū. **E**t licet lex dicat q̄ p̄tra
se inuicē decipe possunt cetera medietatē iusti
p̄ciū: tñ ecclia in suis p̄tractib; dolū facere nō
debet. ve plane p̄z ex de dona. c. p. quas. **Q**uaz
re autē lex nō punit em̄ q̄ defraudat. primū suū
emēdo v⁹ vēdēdo cetera mediū iusti p̄ciū: de san
ctus **T**ho. q̄ b̄ tō. q̄ lex dat p̄lo i q̄ sūc mul
tiā v⁹ tūc deficiēt: r sic solūmō p̄biber ea q̄

Solutio
q̄stionis

M
vsus
venalium
triply p̄
dicit

R
Raritas
rei venal

destruit humanū cōuictū. alia autē qdāmodo
p̄mittere videt⁹: q̄ nō punit ea. **P**unit em̄ tñ
modo magnos excessus: ve cū qd deceper⁹ ē v⁹
tra dimidiū iusti p̄ciū: qdē ad restitū vēdū cōz
ḡt. **S**ed lex diuina q̄ nō solū dat p̄lo sed etiā
osb; vtuosis/ nihil ip̄uictū relinq̄t qd p̄trariūz
sit v⁹ tūc. p̄trea fm legē diuinā illicitū repura
tur si emēdo v⁹ vēdēdo eq̄litas nō seruat. **U**n
tenet q̄ recipit plus ei r cōpensare q̄ dānificat⁹
est si sit notabile dānus/ parua qdē additio v⁹
diminutio equalitatē iusticie tollere nō videt⁹.
Hec s. **T**ho. **I**nsup est norādū q̄ si res min⁹
dimidiū iusti p̄ciū cōpat. i. p̄trea emptoz⁹ ē. sup
plere p̄ciū iustū v⁹ recedere a p̄tractu: ve p̄z ex
de emp. r vēdi. in c. l. ū dilecti. **S**ecō mō s; **S**
Scor⁹ vbi s. h̄mōi latitudo p̄ cognosci ex cō
suetudie. **N**ā sic p̄ p̄p̄tentiā sari⁹ parere pōt ex
p̄suetudie. qd sit p̄ciū rei emēde aut vēdēde rē/
linq̄t ip̄is p̄mutatib; q̄ p̄fata mutua. necare
reputent se mutuo dare equalitē: r hinc r ide
accipe. **D**ux qdē videt⁹ in hōies p̄tractū esse i
quib; p̄tractēs nō intēdat aliqd de rigore ius
diciali sibi mutuo relaxare: ve p̄ rāto oēm p̄tra
ctū comitē aliq; donatio vera. **E**t iū iste est mo
dus cōmutatiū/ fundat q̄n sup legē nature di
cētis. **H**oc fac alteri qd tibi vis fieri. **E**t ex q̄
infert q̄ satis pbabile est: q̄ q̄n p̄tractēs mu
tuo sūt p̄tēti/ mutuo sibi remittere volūt⁹ si ali
quo mō/ nō tñ enormi/ deficiūt a iusticia ista.
Tertio b̄ ondit ex discretiōe. **V**erbi ḡra fm
sc̄m **T**ho. ij. q. lxxvij. ar. j. **C**ari⁹ vēdere r v⁹
lius emere rē q̄ valeat ē illicitū r iniustū: nisi
res q̄ vēdit in detrimentū cederet vēditōis: q̄
de illa re indigētia magnā haberet. **E**t q̄ p̄ctū
dit in tali casu q̄ iustū p̄ciū est si nō solū resp̄
ciat ad rē venditā: sed etiā ad dānū qd vēdit
toz ex vēditōe incurrit. r sic licet pōt rē vēdere
pl⁹ q̄ valeat ip̄i venditor. **E**t tñ tamē aduery
rēdū q̄ licet emptoz multū iuuēt ex re quā emi
si vēditoz nō dānificat⁹ ex carētia ei⁹/ nō debz p̄
p̄ter h̄ p̄ciū augeri: q̄ vtilitas q̄ supuenit em̄
ptoz nō est ex p̄ditōe venditōis sed ip̄i em̄.
Et qdē iniustū est vendere alteri qd nō est suū:
seu vendere em̄ qd est ip̄ius emētis. **L**ū b̄
cōcordat **S**cor⁹ vbi sup. addēs qd idē est dicen
dū de p̄mutacionib; sicut de emptōib; r vēdi
tionib;. **S**ic ḡ p̄z responsio ad q̄stionē: vics q̄
nō licet rē pl⁹ vēdere q̄ valeat: aut min⁹ emere
rē. **S**ed dice. q̄s: **L**icitū ē mibi rei mee sta
tuere p̄ciū qd ego volo: nec aliqd ius cōpelle
me dare aut cōmutare rem meā absq; p̄cio mi
hi placito. i. a me p̄farto. sicut ecōtra null⁹ cō
git rem alii⁹ emere vltra p̄ciū beneplacitū ei.
Si ḡit p̄tract⁹ emēdi r vēdēdi mere volūtatē
us est: ergo r̄fatio p̄ciū venaliū rez mere vōz
lūcaria erit: r p̄ p̄sequēs fortic⁹ ius r forz mere
volūtatē. iuxta illud vulgare r legale verbū
Tantū res valet q̄ntū vendi pōt. **A**d h̄ dice
dū est: q̄ licet de iure nō cogar rem meā vēdere
cogoz tamē in actu r cōtractu vēdēdi formā r

2

M

Dubius

Solutio

De fraude filia auaricie

regulā iuris et iusticie et equitatis debite obserua-
re. Et ideo in effectu vendendi nō licet mihi r. et
me in iustū p̄ciū ponere et accipere. qz tūc nō im-
pono vt simpliciter m̄ter sed vt in alioz cō mura-
de. Huiusmodi autē impositio efficacis seu cō-
mutatiue includit acceptationē precij pualētis. Ac-
cipe autē pualēs est iniustū; qz ineq̄litate inclu-
dit: Jō dicit Hostien. qz licz aliq̄s ab initio co-
gi nō possit rem suā vendere v̄ alienā emere: vt
p̄z L. de p̄ra. emp. l. dudū. si tñ exposuerit rē
venalē et p̄ciū offerat. si p̄ iusto p̄cio vendere nō
vult: cogi p̄r p̄ iudicē vt iusto p̄cio vendat. ff. d.
offi. p̄fec. v. l. i. j. s. cura carnis. ¶ Secūdo obijce-
ret q̄s. Si res nō p̄r p̄r vendi q̄s valeat v̄ etiā
min⁹ emiserit tota cōmunitas venditū et emen-
tiū et iusticia peccaret. qz fere oēs volunt eare
vendere et vile emere. Un̄ Prouer. xx. Malū est
malū est: dicit omnis empro: et cum recesserit
tūc gl̄habit. s. de bono foro. ¶ Ad h̄ dicēdū est
qz h̄ nō ē v̄z de cōitate iustoz: s̄ d̄ dolosa cōi-
tate iniustoz et cupidoz. Iust⁹ nēpe nō vult et
iustū p̄ciū/aliqd̄ vendere v̄ emere. et p̄fecte iust⁹
nihil penit⁹ iniusticie ibi vult. Imp̄fecte autē
iust⁹ nō vult ibi iniusticia iusticie p̄domināre
et p̄ q̄nto aliqd̄ iustū p̄ciū ibi debite v̄l: p̄ rāo
aliqd̄ de vicio iniusticie i se h̄z. ¶ Tertio d. q̄s:
qz fm̄ ordinē iuris et iusticie et charitatis cō. b̄z
nū p̄ferri debz et p̄ferri ip̄i bono puaro. i. aut. res
q̄. L. cōia de lega. et i. c. bone. j. de postu. pla. Sz
cōi saluti boim̄ post lapsum expedie qz caratio
p̄ciū venaliū rez nō sit p̄ciual: nec fm̄ absolu-
tū valorē rez. sed pot⁹ ex cōi cōsensu veriuq̄z
part̄: venditū. s. et emētiū libe p̄raret. Hoc em̄
minora picula p̄ciū fraudū includit: illud v̄ro
vix possit fieri sine p̄ccō. s. ad p̄ciū caratio rē.
qz p̄ciual et absolut⁹ valor rez vix certitudia
lic̄ part̄ et ad plenū. Ergo sicut p̄dictū ē expedie
qz caratio rē. De h̄ p̄z s. H. J. ¶ Ad h̄ dicēdū
est qz si p̄sentus veriuq̄z p̄ciū i tale p̄ciū vel ca-
ratiōnē nō possit cēseri in olūtarē/ rōne igno-
rātie et impericie: aut ratiōne leuicatis men-
tis aperte vel p̄sumpre: aut ratiōne cuiuscunq̄z
magne egestatis: seu ratiōne cuiuscunq̄z ma-
gne necessitatis ad hoc q̄dāmō cōpellētis: tunc
ratiō p̄dicta bene p̄cedit: verūq̄z tūc p̄cludit:
al̄s nō. licz em̄ extimatio n̄ra in carando rei p̄-
cium seu valorē nō sit p̄ciualis. nihilomin⁹
p̄cedit et debet illud sub cōgruis limitibz men-
suratis al̄s excederet cōgrua et probabiles men-
surā ratiōnis. Et sic part̄ ad questionē finalis
responsio. Et ceteras questioēs supra motas rez
seruabo ad sequētes sermones. Rogemus er-
go deum vt nos adiuuet: ne vincamur auari-
cia q̄ est radix oim̄ maloz Amen

De fraude q̄ est filia auaricie.

Sermo. CIII.

Radix oim̄ malozū
cupiditas. s. ad Timo. vj. ¶ In p̄ce/
Jēri ser. p̄s audist̄ de vicio auaricie.

P̄cio d̄ filia ei⁹ i genere: postea i sp̄iali de in-
quietudine siue multiplici sollicitudine: differē-
tiā etiā int̄ astutiā/fraudē et dolū. Tandē vna
q̄stionē Uerū liceat alicui rē suaz carū vendere
q̄ valeat. v̄ an liceat alicui rē viliori p̄cio eme-
re q̄ valeat rē. Nūc p̄sequer̄ incēdo dicere de
fraude lact⁹. q̄ s̄l̄r est vna filia: p̄cedēs ex rāo
dicē auaricie. Pro gr̄a Ave maria. ¶ Radix
oim̄ maloz est cupiditas vbi s̄. ¶ P̄mo vix
dendū erit de multiplici fraude: bona et mala.
Secūdo vtrū venditio reddat iniusta p̄r de
fectū rei vendite.

¶ Circa p̄mū ē notādū fm̄ Uin. i. sp̄c. moza.
li. iij. p̄c. vij. dist. vj. qz m̄ultiplex ē fraus.

¶ Comendanda.

videlicet Excusabilis

Toleranda

Damnabilis.

P̄cia fraus ē cōmēdāda: q̄n̄ q̄s p̄rimū vilitatē
inrēdes facit aliqd̄ ip̄o nesciēte: qd̄ forsitan cre-
dit illi p̄ma facie nō placere: cū tñ placere d̄be
mēdāda) ret. Sicut vxoz q̄n̄ clāculo facit elynas modez
raras: q̄ viro suo forsitan nō placerēt an̄ factū
nec ip̄e daret licētā faciēdi. tñ post factū placz
illi qz ip̄a fecerit: qz illa h̄ faciēdo p̄curat sp̄ū
ale et modū viri suū: imo et epale cōmodū: vix
augmētationē epaliū a deo. Sic etiā faciēdo
rē fraus ē: tamē pia fraus ē. Ill⁹ exēplū h̄z
bem⁹. j. Reg. xxv. de Abigail vxoz ip̄i ¶ Na Exēplū
bal: quē David voluit inficere: et corā subam
suā delere. qz erat dives h̄ns et familia ouiu et
muleas capras: eo qz denegauit ip̄i David cig-
bū et potū: cū n̄ multa bona illi David feciss̄
in deserto i rucādis et defendēdis gregibz suis
Audies ac h̄ Abigail vxoz Nabal q̄ erat pius
dēssima: viro nesciēte occurrit ip̄i David cū
asinis oneratis pane/vino/carnibz/vuispassis
et ceteris: ad viciū necessarijs: offerēs ip̄i David
et excusans vix suū p̄ stulticiā. Et sic David
placat⁹ fuit: vt p̄z ibidē p̄ plura v̄ba. S̄l̄r si
q̄s freneticus furet gladiū/ne seip̄um ledat aut
aliū: pia fraus est. Itē si fu⁹ deuor⁹: deo et dño
suo fidel⁹/vilitatē dñi sui p̄curet illo nesciēte
v̄ etiā p̄radicēre i dānū suū/vituperiū v̄ gra-
uamē/facit dño suo fraudē: tñ pia et v̄il est ra-
lis fraus dño suo. Un̄ apl̄s ad Titū. ij. Ser-
uos honorare dñis suis subditos eē in oibz plac-
cētis. s. licitis et honestis: nō p̄radicētes i his. s.
q̄ s̄l̄r fm̄ deū: nō fraudātes. i. nō fraudē malā
et noxiā faciētes: sed i oibz fidē bonā oñdētes.
Nō ē p̄ra illos suos q̄ se excusantes dicūt qz
ad p̄ceptū dñoz suoz cōmiserit spolia/rapias
violētias aut alia mala: cū tñ ad h̄ nō obligent̄
ex futuro: s̄ solū ad licita. Op̄rec em̄ deo obed-
dire magis q̄z hoibz. Act. v. ¶ Secūda fraus
est excusabil: q̄n̄. s. h̄ bonū suū p̄curat sine p̄-
rimi d̄rimēto. sicut fecerit gabaonite Josue
ix. q̄ callide cogitātes venerat ad Josue et filios
isrl̄ dicētes: De terra lōginq̄ venim⁹/pacē vobz
bis cū facere cupiētes: cū n̄ i vicino habitaret i

Nota

Larna-
tas.